AVİM Yorum • No: 2023 / 20 • Mayıs 2023

ALMAN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI 1992 YILINA AİT GİZLİ BELGELERİ YAYINLADI

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Geçtiğimiz günlerde, Alman Dışişleri Bakanlığı gizlilik süresi dolan, 1992 yılına ait gizli belgeleri yayınlamıştır. Belgelerde, Alman Şansölyesi Kohlun Türkiyeye yönelik tutumunun kanıtlandığı görülmektedir. Belgelerin yayınlanmasına ilişkin haber Der Spiegelde yayınlanmıştır. Haberde, Şansölye Helmut Kohlun Türkiyenin Avrupa Topluluğuna (AT) katılımını resmen desteklediğine yönelik açıklamalarının her zaman şüphe ile karşılandığına yer verilmiş, bu şüpheleri doğrulayacak ifadelere dikkat çekilmiştir[1].

Şansölye Kohl, Alman Dışişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan belgelere göre, Türkiye ile ilgili görüşlerinde Türkiyenin başka bir boyuta ait olduğunu söylemiş, Türkiyenin asla AT üyesi olamayacağını tekrarlamış, Polonya Başbakanı Hanna Suchockaya 5 Kasım 1992 tarihinde Bonnda yaptığı bir görüşmede, Türkiyenin tam üyeliğinin Almanya açısından düşünülemez olduğunu söylemiştir. Alman Hıristiyan Demokrat Birliği (Alm. Christlich Demokratische Union, CDU) lideri, coğrafya derslerinde Anadolunun Avrupanın bir parçası olduğunu bilmediğini söyleyerek partili meslektaşlarıyla alay dahi etmiştir. Der Spiegelde bu belgelerin daha önce bilinmediği ve Alman Dışişleri Bakanlığı adına Münih Çağdaş Tarih Enstitüsü tarafından seçildiği ve yayınlandığı da yer almaktadır[2].

2012 yılında Hans Peter Schwarz tarafından yazılmış Helmut Kohl Eine Politische Biographie başlıklı kitapta bu bilgiler ve daha fazlası yer almaktadır. Şansölye Kohlun Türkiyeye yaklaşımına ilişkin birkaç örnek verebiliriz;

> 1992 yılında Avrupanın üzerinde hala birçok belirsizlik varken, Şansölyenin AB genişlemesinin orta ve uzun vadeli beklentileri hakkındaki fikirleri oldukça farklı ve ileride de görüleceği üzere gerçekçidir. Haziran 1992de, Portekiz Konsey Başkanlığı öncesinde, Portekiz Başbakanı Aníbal Cavaco Silva tarafından yöneltilen sorulara uygun bir şekilde incelikli cevaplar verir: Lizbonda Komisyona 1992 sonuna kadar beş EFTA ülkesiyle [sic] katılım müzakereleri için yetki belgesi hazırlaması talimatı verilmelidir; ona göre bu on yıl içinde hala mümkün olan tek katılım bunlardı; SSCB, Polonya ve Macaristanla ilgili olarak, bu ülkelerin ekonomik kalkınması yeterince ilerlediğinde yaklaşık on yıl içinde katılımın mümkün olabileceği beklentisiyle özel bir ortaklık bulunmasını savundu; Ona göre daha erken bir katılım mümkün değildi, aksi takdirde ekonomik ve parasal birlik ile siyasi birliğe giden yol imkansız olmasa bile yavaşlayacaktı; genel olarak, bu ülkeler için katılıma kadar bir ara aşama olarak bir

tür özel statüye yönelmek gerekiyordu; Malta, Kıbrıs ve Türkiye için, Komisyondaki eğilime uygun olarak özel bir statü oluşturulmasından yanaydı; özellikle Türkiyenin katılımı düşünülemezdi[3].

Kohlun kesinlikle istemediği şey Türkiyenin üyeliğidir. O sırada benzer şekilde düşünen John Majora Mart 1991de şöyle der: Türkiyenin ATye kabul edilmesi söz konusu bile olamaz. Bu konuda herhangi bir umut da beslenmemelidir. Ancak şunu da ekler: Aynı zamanda, Türkiyeyi ATye mümkün olduğunca yaklaştırmak gerekir. Gerçek çok basit: Türkiye on yıl içinde 90 milyon nüfusa sahip olacak ve çok uygun bir demografik eğriye sahip olacak. Türk ekonomisi daha da güçlenecektir. Türkiye bölgedeki, hatta İslam dünyasındaki en önemli ülkelerden biri olacaktır. Bu nedenle Türkiye ile mümkün olduğunca çok temas kurulmalıdır. Almanyanın Türkiye ile geleneksel olarak iyi ilişkileri vardır. Ertesi yıl Başkan Bush'a da aynı şeyi söyledi: Türkiye kesinlikle üye olmayacak[4]. (Alman Şansölyesinin Başkan Bush ile Görüşmesi, Camp David, 21-22 Mart 1992)

Kohlün Türkiyenin tam üyeliğini kesinlikle reddetmesi de köktendinci İslamcılıktan duyduğu endişeden kaynaklanmaktadır. Eylül 1991de Hindistan Başbakanı Raoya komşumuz Türkiyenin büyük bir tehdit altında olduğunu belirtmiştir: Türkiye son derece genç bir nüfusa sahiptir ve 2000 yılında 100 milyon nüfusa [sic] sahip olacaktır; birkaç milyon Türk misafir işçi Almanyada daimî ikamet etmektedir. Eğer İslami köktendincilik Türk siyasetinde Kemal Atatürk tarafından kurulan laikliği ortadan kaldırmayı başarırsa, İslami köktendincilik Avrupanın sınırlarına dayanacaktır [5].

Yıl boyunca ve sonraki süreçte Türkiye ile katılım müzakereleri konusu çok tartışmalı oldu. Kohl, Türkiyenin kültürel farklılıkları nedeniyle ABye tam üye olmaması gerektiği yönündeki temel çizgisine sadık kalmaya devam ediyor. Ancak Avrupa Birliğinde ve Alman hükümetinde yıllardır Türkiyenin katılım perspektifinin açılması yönünde güçlü eğilimler var. Bu durum, Gümrük Birliği yürürlüğe girer girmez katılım müzakerelerinin başlatılması için bastıran Türk Başbakanı Yılmaz ile hararetli tartışmalara yol açtı. Yılmaz artık Türkiye ile katılım müzakerelerine asıl direncin Şansölyeden geldiğinin farkındadır. Daha sonra Kohl hükümetinin ABde Türkiyeyi dışlayan bir Hıristiyan uygarlığı projesi gördüğü yönündeki polemiği doğrudan Şansölyeye yöneliktir. Kohl, Türkiye konusunda Lüksemburg zirvesinde kendini savunabilir, ancak ABnin Kıbrıs [sic] ile katılım müzakerelerini başlatacağını kabul etmek zorundadır.

Biyografide, Der Spiegeldeki haberle örtüşen bir nokta dikkat çekicidir. Kitapta, dönemin Polonya Başbakanı Hanna Suchocka, ortaklık anlaşmalarıyla ilgili olarak, ortaklığın tam üyelik için bir ön aşama olduğu ülkeler ile katılım seçeneği olmayan ortaklar arasında kesin bir ayrım yapıldığını, bu durumun özellikle Bağımsız Devletler Topluluğu ve Türkiye için geçerli olduğunu söylemiştir. Biyografi resmi bir kaynak değildir, ancak Alman Dışişleri Bakanlığı bu belgeleri yayınlayarak Türkiyenin kandırılmasına dair şüpheleri ortadan kaldırmıştır. Belgelerle Türkiyenin kandırıldığı ve kandırılmaya devam edildiği açık bir şekilde görülmektedir.

*Fotoğraf: https://www.spiegel.de/politik/deutschland/helmut-kohl-regierung-des-ex-kanzlers-taeuschte-tuerkei-ueber-haltung-zu-eg-beitritt-a-80e33d56-4d43-4a93-b8da-8c514a33e229

[1] Regierung Kohl täuschte Türkei über Haltung zum EG-Beitritt, Der Spiegel, 5 Mayıs 2023, https://www.spiegel.de/politik/deutschland/helmut-kohl-regierung-des-ex-kanzlers-taeuschte-tuerkei-ueber-haltung-zu-eg-beitritt-a-80e33d56-4d43-4a93-b8da-8c514a33e229.

[2] Regierung Kohl täuschte Türkei über Haltung zum EG-Beitritt.

[3] Schwarz, Hans-Peter. Helmut Kohl: Eine politische Biographie. Almanya: Deutsche Verlags-Anstalt, 2012.

[4] Schwarz, Helmut Kohl: Eine politische Biographie.

[5] Schwarz, Helmut Kohl: Eine politische Biographie.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "ALMAN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI 1992 YILINA AİT GİZLİ BELGELERİ YAYINLADI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 20. Mayıs 29. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ALMAN-DISISLERI-BAKANLIGI-1992-YILINA-AIT-GIZLI-BELGELERI-YAYINLADI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi

E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır